

Nr 2. 2022

Läsombudet

Tidningen för läsombud och högläsare

Maila Goman
är Årets
läsombud
2022!

**”Alla har rätt att få
något läst till sig”**

Caisa har varit högläsare i 15 år • Martin skrev bok om livet på gruppboendet
Eli Åhman Owetz vann lättlästpris • Nya lättlästa böcker

Anmäl dig till Läsombudsregistret!

Är du läsombud eller frivillig högläsare? Då kan du anmäla dig till Läsombudsregistret och få tidningarna Läsombudet och Läsliv, nyhetsbrev och inbjudningar till inspirations- och utbildningsdagar.

Anmäl dig till registret via e-post eller telefon:

E-post | register@mtm.se **Telefon** | 040-653 27 00

En värdig vinnare!

◆ Vinnaren av Årets läsombud menar verkligen vad hon säger när hon pratar om att ”alla har rätt att få något läst till sig”. Maila Goman läser nämligen inte bara på ett ställe, eller två eller tre. Hon läser på många fler, och för alla åldrar. Från förskolebarn till äldre. Läs intervjun med henne och Susanne Sandberg vid Resurs Träffpunkt LSS i Skövde som var den som nominerade Maila.

I det här numret tipsar vi också om en ny, viktig bok. I **Det här är mitt liv** skriver Martin Fallhagen om sitt liv på gruppboendet utanför Uppsala. Han skildrar hur det kan vara att som vuxen behöva hjälp på olika sätt och hur viktigt det är att känna sig lyssnad på och förstådd. En bok både för boende själva och för personal och närstående.

Fler tips på nya lättlästa böcker hittar du på baksidan av tidningen. På sidan här bredvid kan du läsa om två nya verktyg för dig som arbetar med lättläst: broschyren **Lättläst – en guide till dig som förmedlar böcker**, och boken **Skriv lättläst – en handbok för dig som vill bli förstådd**.

Lycka till med såväl läsning, förmedling och eget lättlästskrivande, vi ses på det nya året!

Anette Säfström, Redaktör

INNEHÅLL

- 3 Nyheter
- 4 Årets läsombud 2022
- 6 Bok om livet på gruppboende
- 6 En högläsare berättar
- 7 Intervju med Eli Åhman Owetz
- 8 Nya lättlästa böcker

Kontakta oss!

Mejla oss om du har tips och förslag på innehåll i tidningen.
info@mtm.se

Läsombudet ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier två-tre gånger per år.

Redaktion: Anette Säfström, Maria O'Donnell, Catarina Ek.

Ansvarig utgivare: Magnus Larsson **Tryck:** Taberg Media Group

ISSN: 2002-1674. **ISSN digital utgåva:** 2002-1682. **Webb:** mtm.se/lasombud

Kulturcentrum Skånes författare inledde novellfest

Den nya boken **Minnen och fantasier** fick en lysande start när den inledde festivalen Novellfest i Lund i höstas. Det blev uppläsningar, snack om skrivprocessen och signeringar. Boken är skriven av Skrivargruppen på den dagliga verksamheten Kulturcentrum Skåne i Lund och här finns nio noveller med stor bredd i stil, genre och lättlästnivå. Författarna delar också med sig av sina tankar om skrivande och tipsar om vad man kan tänka på när man vill börja skriva.

– Jag har många berättelser i tankarna, men det är inte ofta jag får tillfälle att formulera och skriva ner dem, säger Elias Edén, en av författarna.

Kulturcentrum Skåne är en kreativ kulturarbetsplats för personer med intellektuell eller kognitiv funktionsnedsättning. Här arbetar man mycket med läsning och skrivande och flera av författarna från Skrivargruppen är också med i en bokcirkel. Kulturpedagog Jenny Friman leder både bokcirkeln och skrivargruppen, den senare tillsammans med skrivpedagog Åsa Söderling.

Foto: Åsa Wallin Pinhao

Från vänster: Elias Edén, Alice Lundh Papiernik, Tove Larsson, Sarah Linton (LL-förlaget), Peter Arneson, Åsa Söderling, Therese Granwald (arrangör Novellfest).

Lynn Alberg tilldelades Läsguldet

Lynn Alberg, bibliotekarie inom Stockholms stadsbibliotek, tilldelas Läsguldet 2022 – Myndigheten för tillgängliga mediers pris för tillgänglig läsning. Hennes vision är ett bibliotek som en trygg och självklar plats för personer med funktionshinder. Biblioteksarbete för Lynn Alberg är inte ett arbete med böcker utan med människor och berättelser. Hon utgår från den person hon har framför sig så att rätt berättelse hittar rätt person.

– För att vi ska kunna säga att biblioteket är till för alla, och vara ett hus av olika sorters berättelser, då måste vi också härbärgera deras berättelser, säger Lynn.

Foto: Elliot Elliot

Ny guide om lättläst till förmedlare

Möter du läsare i behov av lättlästa böcker? Då har du nytta av MTM:s nya broschyr **Lättläst – en guide till dig som förmedlar böcker**. Här får du en introduktion till vad lättläst är och tips och råd om hur du hjälper läsare att hitta rätt bok. Beställ broschyren på mtm.se.

Handbok för dig som vill bli förstådd!

Visste du att över 40 procent av alla vuxna i Sverige har svårt att läsa och förstå en vanlig dagstidning? LL-förlaget har nu gett ut en efterlängtat bok om hur du skriver lättlästa texter: **Skriv lättläst – en handbok för dig som vill bli förstådd**. I boken får du konkreta exempel och handfasta råd om hur du skriver för att så många som möjligt ska förstå.

Priset Årets läsombud delas ut till ett läsombud eller en högläsare som har gjort extra fina insatser för att främja läsningen inom LSS- eller äldreomsorgen. Prissumman är 10 000 kronor.

”Är man stressad är det bra att få lyssna på en bok”

Maila Goman läser för alla – det egna gruppboendet, på förskolan och en träffpunkt. Hon åker också på lästurnéer till sjukhus, livsmedelsaffärer och SFI. Nu prisas hon som Årets Läsombud 2022.

I november delade Cecilia Broberg, chef för enheten Användarstöd som ansvarar för Läsombudsverksamheten vid MTM, ut diplommet Årets läsombud till Maila Goman. När Läsombudet gratulerar Maila Goman har hon hämtat sig något och säger:

– Tack, det känns kul! Men fortfarande lite överkligt. Jag brukar inte ha sådan tur.

Maila är 34 år och bor på LSS-boende i Skövde. Hon

började läsa för andra för närmare 14 år sedan och högläser ofta. En gång i veckan läser hon på gruppboendet som hon själv tillhör. Läsombudet undrar om det är lätt eller svårt att välja böcker att läsa.

– Det är lite både och. Ibland vet man inte vad de som lyssnar har för intressen så jag tar böcker som de flesta tycker om. På boendet kan jag läsa Astrid Lindgren och olika lättare roliga böcker som komedier och en och annan deckare. Jag försöker också läsa böcker som passar tiden på året; som nu inför jul kan jag läsa julböcker. Till Halloween väljer jag kanske lite läskigare, men inte för läskigt!, säger Maila som just nu läser en faktabok om korpen.

Det kan också bli läsning ett par gånger i veckan på förskolan där hon jobbar. Där får barnen välja böcker. Två gånger i veckan läser Maila också på lästräffarna på ett trygghetsboende i centrala Skövde.

– Där blir det oftast att jag läser lokaltidningen. Och någon gång emellan en retrotidning. Då kan det bli om något som hände på 40- och 50-talen så att de äldre minns sin barn- och ungdom.

Maila läser också när det är Boktimmer på Stadsbiblioteket och varje höst anordnas Friskvårdens dag i Skövde då Maila och hennes läsgrupp sprider information om lättläst litteratur. På höstarna anordnas också Lässtafett då läsgruppen åker runt och läser.

– Vi har varit på sjukhuset. Ett år var vi på ICA Maxi och vi har varit två gånger på SFI.

Om hur det kom det sig att hon blev Läsombud svarar Maila:

– Jag hade läst lite tidigare för olika grupper inom den dagliga verksamheten inom LSS så Susanne frågade om jag ville bli läsombud och jag svarade ja!

Susanne Sandberg arbetar vid Resurs Träffpunkt LSS i Skövde och var den som nominerade Maila till Årets läsombud.

– Jag nominerade Maila för att hon är en pärla i vår arbetsgrupp för Läsombud LSS i Skövde kommun. Maila har varit med i jättemånga år. Hon är så pliktrogen och ställer alltid upp. Hon är en lugn person med huvudet på skaft. Jag tyckte att det vore dags för en person med funktionsvariation att bli årets läsombud. Som alla Läsombud älskar hon förstås att läsa men Maila är ju så himla bra!

Susanne blev själv korad till Årets läsombud 2015 och tycker det är roligt att stimulera Läsgruppen LSS i Skövde.

– Att inspirera är roligt! Jag försöker ofta ge exempel på hur lyckat det kan bli. Vilken glädje, kunskap och känsla man kan få tillsammans när man minst anar genom att

Prisutdelningen ägde rum på Skövde stadsbibliotek i november. Cecilia Broberg från MTM höll tal och Susanne Sandberg (nedersta bilden) som nominerat Maila var också på plats.

Juryns motivering:

Maila Goman har läst högt för andra människor i många år. Hon läser böcker för både vuxna och barn som inte kan läsa själva. Med pliktrogenhet, inspiration och goda idéer har hon bidragit till arbetet med högläsning i arbetsgruppen Läsombud LSS i Skövde kommun. Att själv ha funktionsnedsättning har inte hindrat henne från att läsa högt för både kamraterna i gruppboenden, barn i förskolan och även för patienter i sjukvården och elever inom SFI.

dela en bok med någon. Jag har aldrig träffat någon som jag inte kunnat dela en läsoplevelse med.

Susanne pekar också på en sak som är viktig att tänka på: Hur skulle man själv göra om man inte kunde läsa eller skriva. Att det är viktigt med högläsning håller Maila Goman verkligen med om och förklarar rättframt:

– Om man tycker att det är svårt att läsa kan man be någon annan göra det, säger hon och fortsätter:

– Jag tycker det är viktigt att alla ska ha rättigheten att ha något läst till sig, oavsett om man har lässvårigheter eller om man är nysvensk. Dessutom kan de man läser för slappna av för om de är stressade eller rastlösa är det bra att lyssna på en bok!

Text: Catarina Ek, foto: Tuana Fridén

Så här gör jag!

Berikande att vara läsombud!

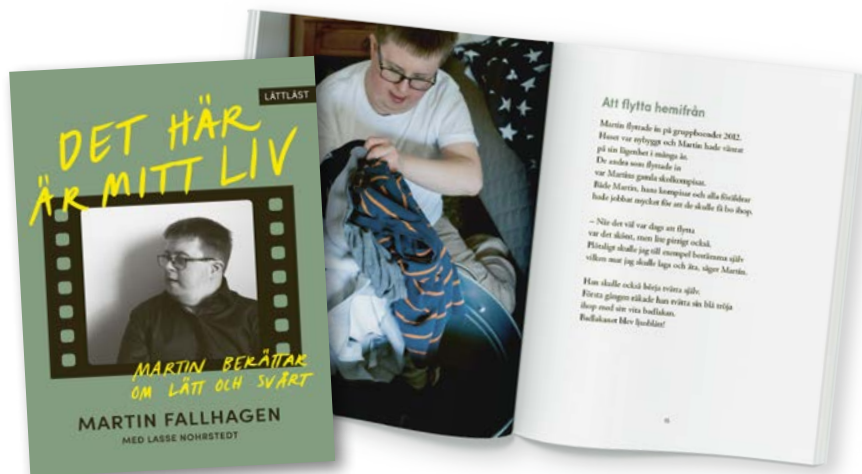
Caisa Landenius arbetar inom Mönsterås bibliotek och har varit högläsare i 15 år. Hon besöker sex träffpunkter för äldre och en daglig verksamhet. Till bokstunderna använder Caisa lättläst, storstilsböcker, fotoböcker, böcker med "vanlig" stil och sagor. Hon tar ofta med sig ljudböcker och berättar att boken (oftast) går att låna som Daisy-format.

Hon inleder sina bokstunder med att presentera böckerna hon har med sig och berättar lite om författarna. När det är dags för högläsning kan det bli antingen två kortare berättelser, fortsättningen på en bok eller något ur en bok hon just presenterat.

Vad vill du säga till den som funderar på att bli läsombud?

– Ta chansen till en stunds gemenskap! Du gör skillnad för någon som kanske inte har tillgång till ord, läsning och berättelser på egen hand. Minnen väcks genom samtalet, läsningen, bilder och kanske något medhavt föremål. Både yngre och äldre generationer har så mycket att dela med sig av när tillfälle och stimulans ges. Kanske blir stunden med högläsning det bästa på hela dagen för någon? Man blir glad i hjärtat och får nya erfarenheter vid varje träff!

Caisa Landenius var nominerad till Årets läsombud 2022.

Martin skriver om livet på gruppboendet

Iboken *Det här är mitt liv* bjuder Martin Fallhagen in läsaren till sitt liv på gruppboendet i Lövstalöt utanför Uppsala. Skildringar av trygga och roliga aktiviteter varvas med situationer av missförstånd, stress och besvikelser. Boken har Martin skrivit tillsammans med sin pappa Lasse Nohrstedt.

Martin, vill du berätta lite om innehållet?

– Den handlar om mitt arbete på Labanskolan. Men jag skriver också om mitt liv och mina grannar på gruppboendet i Lövstalöt. Under åren har några grannar flyttat och andra tillkommit. I år är det tio år sedan vi flyttade hit så i sommar ska vi fira 10-årsjubileum. Jag skriver om olika problem som kan drabba oss som bor på gruppboenden.

Du har tidigare gjort tre filmer. Vad är största skillnaden på att göra film och skriva bok?

– När jag skrev min bok satt jag ensam och skrev och bestämde själv vad boken skulle handla om. När jag arbetar med mina filmer har jag ett helt filmteam med mig. Först skriver jag manus och när vi sedan filmar arbetar vi alla tillsammans. Till boken har jag haft fotografen Riccardo Palombo med mig och han har dokumenterat allt som jag har skrivit.

Lasse, du är pappa till Martin. Vem hoppas du ska läsa boken?

– Jag tycker att boken ska läsas av alla som bor på ett gruppboende, eller är på väg att flytta till ett. Martins bok är unik och väldigt viktig eftersom det är första gången någon som själv bor i ett gruppboende skriver en bok om det. Livet i ett gruppboende är på många sätt väldigt speciellt och i princip omöjligt för någon utomstående att beskriva på ett rättvist sätt. Boken kan ge ny förståelse för många och vara ett utmärkt stöd för personal och närstående som diskussionsunderlag. Jag hoppas att boken kommer att användas i pedagogiska personalträffar eller fortbildningssammanhang.

Martin Fallhagen har skrivit boken tillsammans med sin pappa Lasse Nohrstedt.

5 FRÅGOR TILL...

...**Eli Åhman Owetz** som tilldelats Studieförbundet Vuxenskolans Lättläst-pris 2022. Hon får priset för sin feelgoodroman för äldre med demens: **Sköna Maj**.

1 Vad betyder det att kategorin lättläst uppmärksammas?

– Förhoppningsvis att fler upptäcker lättläst. Det är inte så väl känt, har jag märkt, att det finns romaner för alla som har lite svårt att läsa vanliga böcker. Många tror att lättläst svenska är lika med SFI-böcker.

2 Vad betyder det för dig att få Lättläst-priset?

– Massor! Det är det finaste pris man kan få, jag är så glad och stolt. Och så hoppas jag bli bokad på fler författarbesök på bibliotek och även utbildnings- och inspirationsdagar för läsombud och högläsare. Det är så roligt med sådana uppdrag.

3 Sköna Maj var din första feelgoodroman i lättlästgenren. Är det svårt att skriva lättläst?

– Ja! Jag hade skrivit sju vanliga romaner och tyckte att jag började kunna hantverket. Nu gällde helt nya regler. Svårt, men en rolig utmaning.

4 I boken möter Maj sin ungdomskärlek Lennart efter 70 år. Vad betyder lättlästa böcker för äldre med demens?

– Att lyssna när någon läser högt passar alla, från dem som befinner i ett tidigt stadium av sjukdomen till dem som är i sin egen värld. Precis som med musikstunder behöver man inte själv prestera, utan bara lyssna om man vill det. Det är en vilsam stund som inbjuder till samtal efteråt, men efter var och ens förmåga.

5 Bokens fristående uppföljare En jul tillsammans har nu kommit ut. Kommer det ännu fler böcker om Maj och Lennart?

– Kanske, vi får se. Men min nästa lättlästa roman utspelar sig på ett äldreboende med två andra roliga damer i huvudrollerna.

Foto: Anette Säfström

Eli Åhman Owetz

Bor: På föräldragården i Roslagen.

Familj: Maken Håkan och katten Putte Lingontroll.

Fritidsintressen: Läsa, gå på loppis, fika.

Läser just nu: *Ixelles* av Johannes Anyuru.

Boktips: *Kallmyren* av Liza Marklund.

Lättläst: Allt av Ann-Charlotte Ekensten.

”Att lyssna när någon läser högt passar alla, från dem som befinner i ett tidigt stadium av sjukdomen till dem som är i sin egen värld.”

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Box 51
201 20 Malmö

B PP Sverige, Port Payé

BOKTIPS!

Nya lättlästa böcker

Här är ett axplock ur höstens lättlästa boknyheter.

Moa Martinson

av Annelie Drewsen och Cilla Dalén

Moa Martinson var en av de första som beskrev samhället ur fattiga människors perspektiv, ofta kvinnors. I den här boken får vi följa hennes egen kamp för ett bättre liv, kantat av fattigdom och sorger. Hur hon kämpade för sitt författarskap, sina fem söner och för kärleken till kollegan Harry Martinson. Boken ingår i Viljas serie lättlästa biografier om personer som förändrat världen. **Vilja förlag**

Ernas Hjärta

av Jessica Schiefauer

Erna, snart 87 år, har ett gammalt och skört hjärta. En dag tar ett telefonsamtal henne långt tillbaka i tiden: ungdomskärleken Mattias. Erna minns den heta sommaren, dansbanan, de kulörta lyktorna. Vill du träffas? säger han. Då händer något i Ernas bröst. Finns det lite kraft kvar i hennes hjärta? En bitterljuv historia om kärlek. Jessica Schiefauer är tvåfaldig vinnare av Augustpriset och

har nominerats till Sveriges Radios novellpris. Här ger hon läsarna en berättelse om förälskelse och sorg. Om livet som det blev, och det som aldrig blev. **Vilja förlag**

Dina händer var fulla av liv

av Suad Ali

Lättläst bearbetning av Suad Alis hyllade romandebut **Dina händer var fulla av liv**. Vi får följa Nora från barndomen på Somalias landsbygd till gymnasietiden i huvudstaden Mogadishu. Under åren som följer blir faran alltmer påtaglig och till sist finns ingen annan utväg än att fly. Boken ställer frågor som: vad händer med en människa som vuxit upp i en privilegierad miljö och sedan förlorar allt, en kvinna som varit lyckligt gift och Mogadishus bästa gymnasielärare som hamnar som ung änka i Sandviken och tvingas försörja sig genom att städa skolkorridorer? **Vilja förlag**

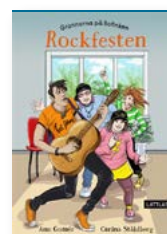

Rockfesten

Ann Gomér

Det är bara några dagar kvar till den stora Rockfesten. Roger ska uppträda med bandet han är med i på sin dagliga verksamhet. Han är nervös men taggad. Nu ska bandet bara komma överens om en låt. Roger

hoppas på Elvis, han är ju bäst av alla! Men Ami i bandet tänker bara vara med om de sjunger Främling av Carola. Hur ska det gå? Carola är ju schlager – inte rock! Ann Gomér skriver med värme och humor om att lyckas komma överens trots starka viljor och olika åsikter. Rockfesten är tredje boken i serien om gruppboendet Bofinken. **LL-förlaget**

Sorg och saknad

Emma Frey-Skött

I nio noveller och fyra dikter skriver Emma Frey-Skött om hur det kan kännas att sakna och sörja. Anledningarna till känslorna kan vara många. En förlorad relation, en sjuk anhörig, ett favoritfrik som ska stänga. Berättelserna i boken kan hjälpa läsaren att känna sig mindre ensam i sina känslor och få dem bekräftade. De visar också att det är möjligt att resa sig efter en sorg, och känna värme, tröst och hopp. Emma Frey-Skött har lång erfarenhet av lättläst och de korta kärleks- och skräcknovellerna i **Hjärtat** och **Ögat** har hyllats av många. **LL-förlaget**

